

Kiss Tibor[1]: A személyiségi jogok védelme a reklámtörvény tükrében

Debreceni Jogi Műhely, 2006. évi (III. évfolyam) 1. szám, (2006. január)

A személyhez fűződő jogok széleskörű védelmét az 1977. évi IV. törvénnyel, a Ptk. novelláris szintű módosításával teremtette meg a jogalkotó, bővítve a korábbi magyar polgári jogi szabályozás tereumát. A társadalmi és gazdasági rendszerváltozást jelentő 1989/90. évtől kezdődően a személyhez fűződő jogok védelme mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás előterébe került. Mindez magyarázható azzal, hogy a negyven évi diktatúrát követően különösen felértékelődött a személyiség, illetőleg a személyiséghez kapcsolódó jogok védelme. A rendszerváltozás óta eltelt másfél évtized alatt pedig a társadalom is ráébredt arra, hogy a törvényekben lefektetett jogok védelmére a gyakorlatban is lehetőség van, így a személyeket, a személyiséget ért sérelem orvoslására hathatós eszközök állnak rendelkezésre.

A személyhez fűződő jogok, illetőleg azok védelme vonatkozásában a jogintézmény további felértékelődésének bizonyítékaként szolgál, hogy a sajtó-helyreigazítási, illetve a személyhez fűződő jogok megsértése miatt indított perek 2003. július 1-től első fokon nem helyi bírósági szinten, hanem megyei (fővárosi) bírósági szinten indulnak, s ahol másodfokú bíróságként ezen időponttól immáron az Ítéletábla jár el, ahol is a fellebbező fél számára a jogi képviselő kötelező.[2] Ugyancsak tényként rögzíthető, hogy az elmúlt évtizedben a személyiségi jogi pereknek a száma a korábbiakhoz képest megsokszorozódott. A rendszerváltozás óta eltelt időben bekövetkezett jogszabályi változásokat és azok bírói gyakorlatát feldolgozó igényes jogirodalmi munkák születtek.[3] Az Alkotmánybíróság számtalan határozatában[4] foglalkozott a személyiségi jog kérdéskörével, különböző aspektusból értelmezve a védelem területét, annak határait és korlátait. Általános megfogalmazást nyert, hogy a Ptk. 75. §-a (1) bekezdésében foglalt rendelkezést – mely szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, s e jogok a törvény védelme alatt állnak – a személyiségi jogok anyajogának tekinti a Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága.[5] A már korábban a sajtó-helyreigazítás tárgyában a Legfelsőbb Bíróság által megalkotott 12-15. számú polgári kollégiumi állásfoglalásokat a Legfelsőbb Bíróság megfelelően alkalmazza valamennyi személyiségi jog megsértése esetén.

A személyhez fűződő jogok tartalmi körének meghatározásán túlmenően lényeges szempont, hogy ezen jogok megsértése esetén milyen igényeket támaszthat a jogaiban sérelmet szenvedett fél, valamint hogy hogyan érvényesíthetők a törvény által biztosított jogi eszközök. Az erre vonatkozó hatályos szabályozás gyakorlatilag 1977 óta változatlan a magyar polgári jogban.

Az eltelt utóbbi bő egy évtizedben azonban több olyan jogszabály is megalkotásra került, amely közelebbről vagy távolabbról, de mindenképpen érinti a személyhez fűződő jogokat is.[6]

Ebbe a körbe tartozik a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: reklámtörvény, illetve Grtv.) is. A jogalkotó azonban ezen jogszabálynak a személyhez fűződő jogok védelmét szolgáló, a tilos reklámra vonatkozó rendelkezései körében nem volt figyelemmel a Ptk-nak a személyhez fűződő jogok érvényesítésére vonatkozó rendelkezéseire.

A Ptk. 85. §-a (1) bekezdése alapján a személyhez fűződő jogokat – a második és harmadik bekezdésben foglalt kivételekkel – csak személyesen lehet érvényesíteni. A Ptk. ezen rendelkezése lehetővé teszi továbbá, hogy a korlátozottan cselekvőképes személy személyhez

fűződő jogai védelme érdekében maga is felléphessen. A Ptk. tehát főszabályként deklarálja a személyhez fűződő jogok személyes érvényesíthetőségét, megsértésük esetére csak a jogaiban sérelmet szenvedett személy számára teszi lehetővé azt, hogy a jogok védelme érdekében különböző polgári jogi igényeket támasszon.[7]

A személyes igényérvényesítés főszabálya alóli kivételek szűk körűek, azok a gyakorlati célszerűség által indukáltan kerültek rögzítésre a Polgári Törvénykönyvben. A jogaiban sérelmet szenvedett személy helyett jogai védelme érdekében más személy csak akkor léphet fel, ha az érintett állapotánál vagy helyzeténél fogva jogai gyakorlására nem képes. Erre tekintettel szabályozza a Ptk. 85. §-a (2) és (3) bekezdése a cselekvőképtelen személy, az ismeretlen helyen távollévő személy, valamint a meghalt személy (megszűnt jogi személy) személyhez fűződő jogai érvényesítésére jogosultak körét.[8] A személyhez fűződő jogok személyes érvényesítését előíró törvényi főszabály alóli kivételek – a szabályozás jellegéből fakadóan és a törvényi megfogalmazásból is megállapíthatóan – taxatív jellegűek.

Az újabb keletű bírói gyakorlat is megerősíti azt, hogy a Ptk. 85. §-a (1) bekezdése alapján csak személyesen lehet személyhez fűződő jogokat érvényesíteni és más személy nevében ilyen jogok érvényesítése kizárt.[9] A jogirodalom is egyértelműen állást foglal abban a kérdésben, hogy a személyes igényérvényesítés főszabálya alóli kivételek kizárólag a Ptk. 85. §-a (2) és (3) bekezdésében foglaltak lehetnek.[10]

A reklámtörvény 4. §-a érinti – a reklámtilalmak és reklámkorlátozások megfogalmazása révén – a személyhez fűződő jogok védelmét, kimondva, hogy tilos közzétenni olyan reklámot, amely személyhez fűződő jogokat, kegyeleti jogot, valamint személyes adatok védelméhez való jogokat sért. Ez a törvényi rendelkezés a Ptk. 75. §-a (1) bekezdése alapján az életviszonyok egy speciális területére, a reklám szférájára fogalmaz meg általános érvényű védelmet.

A probléma azonban nem a személyhez fűződő jogok védelmét deklaráló szabályban, hanem annak érvényesítésére vonatkozó reklámtörvényi rendelkezésekben keresendő. A reklámtörvény 16. §-a tartalmaz rendelkezést a személyiségi jogokat sértő reklám közzétevőivel szemben. Ezen rendelkezések szerint a reklámfelügyeleti eljárás kérelemre, vagy hivatalból indul.[11] A reklámfelügyeleti eljárás akkor indul kérelemre, ha a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezés megsértése valakinek a jogát vagy jogos érdekét sérti, illetve – a 2005. november 1-jén hatályba lépett új rendelkezés szerint[12] – akinek jogi helyzetét érinti. Ha a sérelmet szenvedett fogyasztó személye nem állapítható meg, illetve, ha az igények érvényesítése a sérelmet szenvedett fogyasztó számára nem lenne célravezető, az eljárás megindítására a fogyasztók érdekvédelmét ellátó közigazgatási szervek és társadalmi szervezetek is jogosultak.[13] A pornográf reklámok tilalmára vonatkozó rendelkezések[14] megsértése esetén a reklámfelügyeleti eljárás hivatalból történő megindítása nem mellőzhető, ha azt a rendőrség kezdeményezi.[15]

Ezen rendelkezések alapján kérdésként merül fel, hogy a reklámtörvény itt hivatkozott rendelkezései alapján a reklám közzétevőivel szemben fellépő hatóságnak van-e jogosultsága arra, hogy hivatalból is eljárást (reklámfelügyeleti eljárást) indítson kizárólag azért, mert a reklám valakinek a személyhez fűződő jogát sérti. További kérdésként merül fel, hogy a reklámügyekben eljáró fogyasztóvédelmi hatóság ezt az eljárást hivatalból akkor is jogosult-e megindítani, ha a személyiségi jogaiban sérelmet szenvedett személy ezt nem kéri a fogyasztóvédelmi hatóságnál, illetőleg jogai védelme érdekében maga külön polgári eljárást a Ptk. 85. §-a (1) bekezdése alapján nem indít. A probléma lényege tehát akként összegezhető, hogy a Grtv. 16. §-ának rendelkezései a Ptk. 85. §-a (1) bekezdésében foglalt, a személyhez fűződő jogok személyes érvényesíthetőségére vonatkozó rendelkezéssel mennyiben állnak ellentétben, illetve a reklámtörvény ezen szabályai kivételt képeznek-e a Ptk-ban rögzített főszabály alól. Előjáróban azt mindenképpen rögzítenünk kell, hogy a reklámtörvény –

ellentétben a Ptk. 85. §-a (2) és (3) bekezdésével és az Szjt. 14. és 15. §-ával – nem nevesít törvényi kivételt a személyes igényérvényesítés főszabálya alól.

Ez a probléma a reklámtörvény megalkotását követően hamar felmerült, kiváltva azt, hogy egyesek a reklámtörvény egyes szakaszainak alkotmányellenessége kimondását és azok megsemmisítését kezdeményezzék az Alkotmánybíróságnál.[16] Az indítványozók szerint a reklámtörvény több rendelkezése alkotmányellenes. Az indítványozók a Grtv. 4. §-a a) pontja, 15. §-a (3) bekezdése, valamint 16. §-a (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert – álláspontjuk szerint – a Grtv. 4. §-a a) pontja – amely tiltja a személyhez fűződő jogokat, valamint a kegyeleti és a személyes adatok védelméhez való jogot sértő reklámot – aránytalanul korlátozza a szabad véleménynyilvánítást, mint az Alkotmány 61. §-ában biztosított alapvető jogot. Sérelmezték azt is, hogy a Grtv. 15. §-a (3) bekezdése az Alkotmány 70/K §-át sérti, a Grtv. 16. §-a (2) bekezdése pedig szükségtelen és aránytalan mértékben korlátozza az egyén önrendelkezési jogát. Az Alkotmánybíróság azonban nem osztotta az indítványozók álláspontját, az indítványt elutasította.

Az Alkotmánybíróságnak az indítványt elutasító határozatának indokolása különösen figyelemre méltó. Az Alkotmánybíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Grtv. 16. §-a (2) bekezdése nem alkotmányellenes, mert a Grtv. 4. §-a a) pontját tartalommal kitöltő Ptk. személyhez fűződő jogok érvényesítését szabályozó VII. fejezetével összhangban értelmezve megfelel az 1/1994 (I.7.) és a 20/1997 (III.19.) AB határozatokban megfogalmazott, a személyiségi jogok érvényesítésére vonatkozó elvi álláspontnak. Ezen álláspont szerint meghatározott életviszonyok ellentétes törvényi rendezése önmagában csak akkor alkotmányellenes, ha az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alkotmányellenességhez vezet.

Az Alkotmánybíróság a reklámtörvény fent hivatkozott szakaszai alkotmányellenességének vizsgálata során abból indult ki, hogy a fogyasztóvédelmi felügyelőségek feladata a Grtv. 15. §-a (1) bekezdése alapján a reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezések betartásának ellenőrzése, mely körben a hatóságok bármely jogszabályi rendelkezés megsértését észlelve hivatalból indíthatnak reklámfelügyeleti eljárást. Az Alkotmánybíróság – a kérelemre induló reklámfelügyeleti eljárások vonatkozásában, utalva a Grtv. 16. §-a (2) bekezdésére – hangsúlyozza, hogy a Grtv. rendkívül széles körben biztosítja a reklámfelügyeleti eljárás megindításának a lehetőségét, így bármely magánszemély, jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság kérheti a reklámfelügyeleti eljárás megindítását, ha a reklám valamely jogát, vagy jogos érdekét sérti.

Az Alkotmánybíróság nem hagy kétséget ugyanakkor afelől, hogy a Grtv-nek a személyhez fűződő jogok esetében a fogyasztóvédelmi hatóságok számára hivatalból történő eljárásindítási lehetősége ellentétes a Ptk. 85. §-a (1) bekezdésében szabályozott személyes igényérvényesítési jogosultsággal. Kimondja ugyanis az Alkotmánybíróság, hogy „a Grtv. 15. § (3), illetve 16. § (2) bekezdését a Grtv. 4. §-ával összevetve megállapítható, hogy a Grtv. 4. § b) és c) pontokban meghatározott tilalmat – ellentétben a 4. § a) pontban foglaltakkal – bárki érvényesítheti, amennyiben úgy érzi, hogy valamely reklám tilalmakba ütközik.” Rámutat tehát az Alkotmánybíróság arra, hogy a törvényhozó a nem a személyiségi jogokhoz kötődő tilalmakkal lehetőséget kíván biztosítani nemcsak az egyes fogyasztók, hanem a fogyasztói érdekképviseltek, társadalmi szervezetek számára is a jogsértővel szemben való fellépésre.

Élesen elválasztja tehát az Alkotmánybíróság is a határozatának indokolásában a Grtv. 4. §-a a) pontjában meghatározott személyhez fűződő jogokat sértő reklámtilalmat a 4. §-a b) és c) pontjában meghatározott (erőszakra buzdító, közbiztonságot, környezetet, természetet károsító magatartásra ösztönző, félelemérzetet keltő) reklámoktól, amikor kimondja, hogy a

személyhez fűződő jogok esetében az Alkotmány 54. §-a (1) bekezdése sérelmének veszélye merülne fel abban az esetben, ha a Grtv. az eljárás megindításának jogát a fogyasztói érdekképviseletet ellátó szervek számára is megadná, azonban a nem személyhez fűződő jogok érvényesítése esetében kifejezetten megnehezítené a jogok érvényesítését, ha a törvény kizárná a fogyasztóvédelmi szervezetek indítványozási jogosultságát.

Az Alkotmánybíróság tehát a reklámtörvény hivatkozott szakaszának a Ptk-val való ellentétes szabályozását felismerte, azt ki is mondta, ugyanakkor a Grtv. hivatkozott szakaszai megsemmisítését nem látta indokoltnak arra tekintettel, hogy anyagi alkotmányellenességhez ez az ellentétes szabályozás nem vezet. Ezen anyagi alkotmányellenesség hiányának indokát azonban az Alkotmánybíróság nem fogalmazta meg részletesen a határozatában, így nem kapunk választ arra a kérdésre, hogy a fogyasztóvédelmi hatóságoknak a reklámfelügyeleti ügyekben történő személyiségi jogokat érintő, hivatalból történő eljárás-indítási jogosultsága miért nem korlátozza szükségtelenül és aránytalan mértékben az emberi méltóság összetevőit képező rendelkezési szabadságot.[17] Ez annál is inkább elgondolkodtató, mert az Alkotmánybíróság korábban a 20/1997 (III.19.) AB határozatában[18] akként döntött, hogy a sajtóról szóló 1986. évi II. törvénynek (a továbbiakban: sajtótörvény) az a rendelkezése, amely lehetővé teszi az ügyész számára, hogy mások személyhez fűződő jogainak sérelme esetén indítványozza sajtótermék, vagy sajtóterméknek nem minősülő irat nyilvános közlésének bírósági megtiltását, ellentétes a Ptk-nak a személyhez fűződő jogok érvényesítésére vonatkozó előírásaival, mert az ügyész ezen indítványozási jogosultsága szükségtelen és aránytalan mértékben korlátozhatja az önrendelkezési szabadságot.

Megítélésünk szerint az ügyésznek a Sajtótörvény alapján fennállt indítványozási jogosultsága, valamint a reklámügyekben eljáró fogyasztóvédelmi hatóságnak a személyhez fűződő jogok megsértése miatt történő hivatalbóli eljárás-indítási jogosultsága között különbség nem tehető, az önrendelkezési szabadság korlátozása megítélésünk szerint mindkét esetben azonos mértékű és szükségtelen.

Bár az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a Grtv. 4. §-a a) pontjában foglaltakat érintően az igényérvényesítés nem vonatkozhat bárki által történő igényérvényesítésre, ez a jogtétel a Grtv. 4. §-a b) illetve c) pontjában megfogalmazott olyan reklámokra vonatkozik csak ténylegesen, amelyek erőszakra buzdítanak, a személyes vagy közbiztonságot, környezetet, illetve természetet károsító magatartásra ösztönöznek, illetve félelemérzetet keltenek. A 4. §-a a) pontjában foglalt olyan reklámok vonatkozásában, amelyek személyhez fűződő jogokat, kegyeleti jogot, valamint személyes adatok védelméhez való jogokat sértenek, az igényérvényesítés hivatalból nem történhet. Az Alkotmánybíróság határozata alapján álláspontunk szerint egy másik következtetés is levonható.

Nézetünk szerint a Ptk. 85. §-a (1) bekezdésében foglalt azon rendelkezés, amely szerint a személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni, nem az Alkotmánybíróság határozatában foglalt Grtv. 16. §-a (2) bekezdésével áll ellentétben, hanem a Grtv. 16. §-a (1) bekezdésének azon szabályával, mely szerint a reklámfelügyeleti eljárás kérelemre vagy hivatalból indul. Ha ezt a szakaszt összevetjük a Grtv. 4. §-a a) pontjának azon rendelkezésével, amely tiltja a személyhez fűződő jogokat sértő reklám közzétételét, valamint, ha összevetjük a Grtv. 16. §-a (2) bekezdésében foglalt azon rendelkezéssel, mely szerint reklámfelügyeleti eljárás kérelemre indul abban az esetben, ha a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezés megsértése valakinek a jogát, vagy jogos érdekét sérti, vagy jogi helyzetét érinti, és csak abban az esetben jogosultak az eljárás megindítására a fogyasztók érdekvédelmét ellátó közigazgatási szervek és társadalmi szervezetek, ha a sérelmet szenvedett fél személye nem állapítható meg, illetve az igények érvényesítése a sérelmet szenvedett fogyasztók számára tekintettel nem lenne célravezető, megállapítható,

hogya a Grtv. fent idézett rendelkezéseiből csak az a következtetés vonható le, hogy minden olyan esetben, amikor megállapítható a sérelmet szenvedetteknek a személye, csak az ő kérelmükre indulhat reklámfelüyeleti eljárás. Különösen igaz ez a személyhez fűződő jogokat sértő reklámokra.

Ez összecseng a Ptk. 85. §-a (1) bekezdése azon rendelkezésével, mely szerint személyhez fűződő jogok esetén csak a személyes igényérvényesítés lehetősége áll fenn, mint egyetlen igényérvényesítési forma, kizárva bármely hivatalból történő eljárás-indítási lehetőséget.

A fentiekből következően – álláspontunk szerint – a Grtv. 16. §-a (1) bekezdésének – amely a hivatalból történő eljárás lehetőségét is megadja – alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság – indítvány hiányában – nem vizsgálta, így az az értelmezés is következetes, hogy a Grtv. 4. §-a a) pontjában rögzített reklámtilalom megsértése esetén – összhangban a Ptk. 85. §-a (1) bekezdésében foglaltakkal – a személyhez fűződő jogok megsértése kapcsán hivatalból reklámfelüyeleti eljárás nem indítható.

Tényként rögzíthető továbbá, hogy a Legfelsőbb Bíróságnak a Grtv. 4. §-a a) pontja, valamint 16. §-ára alapozott gyakorlata az Alkotmánybíróság 1270/B/1997 AB határozatának indokolásában foglaltakkal áll összhangban.[19] A Legfelsőbb Bíróság hangsúlyozza, hogy a Grtv. 16. §-a (1) bekezdése alapján általános szabályként van lehetőség az eljárás hivatalból történő megindítására, a Grtv. 16. §-a (2) bekezdése alapján pedig olyan esetben is lehetőség van a jogában, vagy jogos érdekében sérelmet szenvedett személy részére az eljárás megindítására, amikor a hatóság – esetleg hivatalból – nem kíván fellépni. A Legfelsőbb Bíróság a hivatkozott ítéletében utal arra is, hogy a Grtv. rendelkezéseiből nem következik egy eljárást megelőző személyiségi jogvédelmi per lefolytatásának szükségessége. A reklámfelüyeleti eljárás során a felperesnek nem sérül – a Legfelsőbb Bíróság szerint – az Alkotmány 57. §-ában, illetőleg 70/K §-ában foglalt jogorvoslati, illetőleg bíróság előtti igényérvényesítési joga sem, mert az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény 72. §-a (1) bekezdése alapján a közigazgatási eljárásban szereplő ügyfél számára biztosított a bírósági felülvizsgálat lehetősége.

A Legfelsőbb Bíróság ezen megállapítását vitathatónak tartjuk arra figyelemmel, hogy az államigazgatási eljárás során hozott határozat bírósági felülvizsgálatának kezdeményezésére a reklám közétevője, mint eljárás alá vont ügyfél lesz jogosult, aki az esetek 99%-ában nem azonos a reklámban szereplő és személyiségi jogaiban sértett személlyel, így a közigazgatási perben is a jogaiban sértett személy legfeljebb csak beavatkozó minőségben vehet részt, hiszen ezen pereknek az alperese a fogyasztóvédelmi hatóság, felperese pedig a reklámozó lehet.

Másrészt azért is vitathatónak tartjuk a Legfelsőbb Bíróság e körben kifejtett álláspontját, mert a közigazgatási perben a közigazgatási eljárásban hozott jogerős államigazgatási határozat felülvizsgálatáról, annak jogszabálysértő voltáról születik csak döntés, a közigazgatási per és az önálló személyiségi jogi polgári per nem tekinthető ekvivalensnek a személyhez fűződő jogok sérelme miatt rendelkezésre álló igényérvényesítési eszközök tárházában. Ezen kijelentésünket támasztja továbbá alá az is, hogy míg egy személyiségi jogi polgári perben a jogaiban sérelmet szenvedett felperes a Ptk. 84. §-ában rögzített többféle szankció alkalmazását kérheti a bíróságtól, addig a reklámfelüyeleti eljárásban a Grtv. 18. §-a (1) bekezdése alapján jogsértő reklám esetében a jogsértő állapot megszüntetése, illetőleg további jogsértő magatartástól való eltiltás kérhető, valamint bíróság szabható ki. Ezek a szankciók azonban elsődlegesen a reklámozóval szembeni hátrányos jogkövetkezményt jelentenek, de nem biztosítják a személyiségi jogában sérelmet szenvedett személy megfelelő jogi védelmét, legfeljebb csak közvetett módon, de mindenképpen a személyes igényérvényesítési jog sérelmével.

Az Alkotmánybíróság döntése, valamint a Legfelsőbb Bíróság gyakorlata alapján – mely álláspontunk szerint erősen vitatható – mindaddig nem érvényesülhet a személyhez fűződő jogok személyes érvényesítésre vonatkozó Ptk-beli rendelkezés a személyhez fűződő jogokat sértő reklámok esetén, amíg a reklámtörvény e tekintetben módosításra nem kerül. A Ptk. és a Grtv. összhangjának megteremtését mindenképpen indokoltnak tartjuk a Grtv. soron következő módosítása alkalmával.[20] A Ptk. és a Grtv. közötti összhang jelenleg csak annyiban érvényesül, hogy a reklámfelügyeleti eljárás – ide értve a személyhez fűződő jogok megsértése miatt kezdeményezett eljárásokat is – a reklám közzétételét követő egy éven túl nem indítható meg, azaz személyhez fűződő jogok megsértése miatt hivatalból csak ezen egy éves határidőn belül indítható meg az eljárás, de azon érdekelt személy, akinek a személyhez fűződő jogát a reklám sérti, ha a jogsértésről csak az egy év eltelte után szerzett tudomást, a tudásszerzéstől számított három hónapon belül – az elévülés nyugvására vonatkozó szabályok szerint[21] – akkor is kezdeményezheti az eljárást, ha az egy éves határidő már eltelt, vagy abból három hónapnál kevesebb lenne hátra.[22] A Grtv. és a Ptk. közötti teljes összhang akkor valósulna meg, ha a személyhez fűződő jogok megsértése miatt hivatalbóli eljárás kezdeményezésére nem lenne lehetőség.

Az összhang megteremtése kétféle módon történhet. Egyik megoldásként a reklámtörvény kifejezetten megtilthatná a fogyasztóvédelmi hatóságok számára a Grtv. 4. §-a a) pontjában rögzített tilalmat sértő reklám esetén a hivatalból történő eljárás-indítási lehetőséget, vagy – a jelenleg hatályos szabályhoz képest egyértelműbb, értelmezési vitára okot nem adó módon – a Ptk. 85. §-a (2) és (3) bekezdésében, illetve az Szjt. 14. és 15. §-ában rögzített megoldáshoz hasonlóan a személyhez fűződő jogokat sértő reklámok esetén kifejezetten lehetőséget adhatna a hivatalból történő eljárás-indításra, a személyes igényérvényesítés főszabálya alóli kivételként. Nézetünk szerint – összhangban a fentebb kifejtettekkel – az előbbi megoldás az elfogadhatóbb, az áll összhangban a személyiségi jogok védelmére vonatkozó hatályos jogszabályainkkal és az e körben uralkodó bírói gyakorlattal.

Act on Business Advertising Activity and the protection of inherent rights under Hungarian civil law

Summary

There is a significant inconsistency within the domain of enforcement of inherent rights in the Hungarian regulation. The protection of the inherent rights is based on the section 75 of Act IV of 1959 (hereinafter: „Civil Code”), which provides that inherent rights shall be observed by everyone and inherent rights are protected by law.

The lack of consistency can be led back to the difference between the provisions of the Civil Code and Act LVIII of 1997 on Business Advertising Activity. Under Section 85 of the Civil Code inherent rights may only be enforced in person.

There are two exceptions to the above rule laid down in the Civil Code:

- The legal representative of an incompetent person, or the relative or conservator of a missing person whose whereabouts are unknown shall be entitled to proceed in the protection of that person's inherent rights.
- In the case of impairment to the memory of a deceased person, the relative and/or the person having been named as the heir apparent in the will of the deceased shall be entitled to file a court action. If conduct causing defamation to a deceased person (former legal person) infringes upon the public interest, the public prosecutor shall also be entitled to enforce this inherent right.

The Act on Business Advertising Activity provides for several general advertising prohibitions and restrictions. Under Section 4 of this act advertising may not be published if it infringes personal rights, respect for the deceased or rights related to the protection of personal data. Under Section 16 of this act advertising control proceedings may be initiated upon request or ex officio. Based on the regulation of the Act on Business Advertising Activity advertising control proceedings may be requested by any person whose rights or rightful interests, or legal status is injured by violation of any provisions relating to commercial advertising activity. If the aggrieved consumer cannot be identified, or if enforcement of the claims is inappropriate considering the number of consumers injured, administrative agencies or non-governmental organizations providing for consumer interests shall also be entitled to initiate proceedings.

When the regulations of the Civil Code on enforcement of inherent rights are compared with that of the Act on Business Advertising Activity, it can be established that provisions of the latter act are not in compliance with the provisions of the Civil Code. On the basis of the decision No. 1270/B/1997 of the Hungarian Constitutional Court, the inconsistency is not significant, the different regulatory of the mentioned acts is not unconstitutional. I take the view that in order to achieve consistent regulation the Act on Business Advertising Activity should be modified by prohibiting the advertising control proceedings initiated ex officio in relation to the advertisings which infringe personal rights.

---

[1] Egyetemi tanársegéd, DE ÁJK Polgári Jogi Tanszék

[2] Lásd: Pp. 23. § és Pp. 73/A §.

[3] Lásd: Petrik Ferenc, A személyiség jogi védelme – A sajtóhelyreigazítás (HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2001.)

[4] Lásd: 23/1990 (X.21.) AB határozat, 2/1990 (II.18.) AB határozat, 15/1991 (IV.13.) AB határozat, 34/1992 (VI.1.) AB határozat, 8/1990 (IV.23.) AB határozat és 30/1990 (V.26.) AB határozat

[5] Lásd: 8/1990 (IV.23.) AB határozat

[6] Így többek között az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXII. törvény.

[7] Lásd: Ptk. 85. §

[8] A szerzői jogvédelem alá eső alkotások esetén a szerző személyhez fűződő jogainak gyakorlására a szerző halála után a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 14. §-ában feljogosított személyek élhetnek, míg a szerző életében is felléphet a felhasználó, ha ehhez a szerző a felhasználási szerződésben kifejezetten hozzájárult (Szjt. 15.§). Erről részletesebben ld. Csécsy György: A szellemi alkotások joga, Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, Miskolc 2002., 35. oldal

[9] BH 2002.52 számú eseti döntés

[10] A Polgári Törvénykönyv magyarázata I. KJK Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2001, 299. o.

[11] Grtv. 16. § (1) bekezdés

[12] A Grtv. 16. § (2) bekezdését módosította a 2005. évi LXXVII. törvény 5. § (1) bekezdése

[13] Grtv. 16. § (2) bekezdés

[14] Grtv. 5/A §

[15] Grtv. 16. § (2) bekezdés

[16] 1270/B/11997 AB határozat

[17] Lásd: ABH 1997, 85, 91-92

[18] ABH 1997, 85

[19] Kfv.VI.37.060/2000/9 és Kfv. VI.37.768/2001/6 számú ítélet, valamint BH 2003.348

[20] Sajnálatos, hogy ezen kiigazításra a Grtv. legutóbbi, a 2005. évi LXXVII. törvénnyel megvalósított módosítása során nem került sor.

[21] Ptk. 326. § (2) bekezdés

[22] Grtv. 16. § (4) bekezdés